

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Основна Школа „Сава Максимовић“
26226 Мраморак, Жарка Зрењанина 57
Мат.бр: 08012539
Пиб.бр. 101408429
Дел.број: 468
Дана: 13.09.2023. године
Тел. 013/2753-203, тел. факс 013/2753-802
Е-mail: skola mramorak@gmail.com

IV АНЕКС ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА
За период од 2021/2022-2024/2025. године

ОСНОВНА ШКОЛА
"САВА МАКСИМОВИЋ"
МРАМОРАК

Директор школе

Љиљана Крничан

Председник Школског одбора

Бранкица Савић

Септембар, 2023. године

Садржај

1. Завод за унапређивање образовања и васпитања: Слободне наставне активности- Вредности и врлине као животни компас I и II
2. План наставе и учења запети и шести разред (Правилник о изменама Правилника о плану наставе и учења запети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења запети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 16/22 од 30.12.2022.)
3. Програм наставе и учења за седми разред (Правилник о измени Правилника о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 16/22 од 30.12.2022.)
4. Програм наставе и учења за осми разред (Правилник о измени Правилника о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 16/22 од 30.12.2022.)

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Слободне наставне активности (у даљем тексту СНА), судео план наставе и учења који школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученици у сваком разреду, од петог до осмог, бирају један од три програма СНА који школа нуди што значи да ће сваки ученик током другог циклуса основног образовања и васпитања похађати четири различита програма. Ученици и њихови родитељи се пре избора упознају са понуђеним програмима на часу одељенског старешине, народитељском састанку, путем сајта школелифлета и др. Одабрани програми СНА су за ученика обавезни, са фондом једног часа недељно а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

ПРАВИЛНИК

о изменама Правилника о плану наставе и учења запети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења запети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 16/22 од 30.12.2022.)

Члан 1.

У Правилнику о плану наставе и учења запети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења запети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, бр. 15/18, 18/18, 3/19, 3/20, 6/20 и 17/21), у делу: „ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА”, у одељку: „Оквир слободних наставних активности”, у пододељку: „ОПШТЕ УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ОД ПЕТОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА”, у тексту под наслова: „Концепт и сврха слободних наставних активности”, став 4. мењасе и гласи:

„Програми СНА које је припремио Завод датису у две групе. Прву чине програми намењени ученицима 5. и 6. разреда, а другу 7. и 8. разреда. У првој групи су *Вежбање мисли, Животне вештине и Медијска писменост*, а у

другој *Предузетништво*,
Моја животна средина и *Уметност*. Стручна друштва су за ученике 5. и 6. разреда припремила *Цртање, сликање и вајање*, *Чувар природе*, *Музика кроз живот* и *Сачувај монашупланету*, а за ученике 7. и 8. разреда *Домаћинство* и *Филозофија са децом*.”

У делу: „ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА”, у одељку: „Оквир слободних наставних активности”, у пододељку: „ОПШТЕ УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ОД ПЕТОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА”, у тексту под наслова: „Концепт и сврха слободних наставних активности”, став 4. мењасе и гласи:

„Програми СНА које је припремио Завод датису у две групе. Првине програма мењени ученицима 5. и 6. разреда, а другу 7. и 8. разреда. У првој групи су *Вежбање и здравље*, *Животне вештине* и *Медијска писменост*, а у другој *Предузетништво*, *Моја животна средина* и *Уметност*. Стручна друштва су за ученике 5. и 6. разреда припремила *Цртање, сликање и вајање*, *Чувар природе*, *Музика кроз живот* и *Сачувај монашупланету*, а за ученике 7. и 8. разреда *Домаћинство* и *Филозофија са децом*.”

ПРОГРАМИ СНА И ЊИХОВА СВРХА

(Оквир слободних наставних активности од петог до осмог разреда основног образовања и васпитања)

Нови правилници о допунама правилника програма наставе и учења запети, шести, седми и осми разреда основног образовања и васпитања допуњени су Оквиром слободних наставних активности од петог до осмог разреда. Слободна наставна активностисудео план наставе и учења који школа планира школским програмом и годишњим планом рада. Ученици у сваком разреду, од петог до осмог разреда, бирају један од три програма слободних наставних активности који школа нуди, што значи да ће сваки ученик током другог циклуса основног образовања и васпитања похађати четири различита програма. У складу са стручним путем за остваривање слободних наставних активности школа може ученицима да понуди и друге програме које је самостално припремила по истом моделу, као и програме изборних предмета који су реализовани доношењем нових планова и програма наставе и учења (Народна традиција и Шах). Одабрани програми слободних наставних активности су обавезни за ученике, а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

Разред V и VI	Слободна наставна активност	Наставници који могу остваривати програм слободних наставних активности
Вежбање и здравље		Наставник физичког васпитања Наставник биологије
Животне вештине		Наставник биологије Наставник физичког и

		здравственог васпитања	
наставник српског језика и књижевности			
Медијска писменост		Наставник српског језика и књижевности	
		Наставник ликовне културе	
		Наставник информатике и рачунарства	
Цртање, вајање и сликање		Наставник ликовне културе	
		Наставник технике и технологије	
Чувари природе		Наставник биологије	
		Наставник географије	
Музика кроз живот		Наставник музичке културе	
		Наставник физичког и здравственог	
Сачувајмо нашу планету		Наставник географије	
		Наставник биологије	
Разред VII и VIII	Слободна наставна активност	Наставници којима није омогућено извршавање програма слободних наставних активности	
Предузетништво		Наставник технике и технологије	
		Наставник биологије	
		Наставник информатике и рачунарства	
		Наставник математике	
Мој живот на средини		Наставник географије	
		Наставник биологије	
		Наставник технике и технологије	
Домаћинство		Наставник биологије	
		Наставник технике и технологије	
Уметност		Наставник ликовне културе	
		Наставник музичке културе	
		Наставник историје	
Филозофија са децом		Наставник српског језика и књижевности	
		Наставник историје	
Предлог нових слободних наставних активности	Назив	ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС I	
Циљ		Циљ програма је оспособљавање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и живот у атмосфери зајамногувања и бриге једних за друге.	
Разред		Пети и шести	
Годишњи фонд часова		36 часова	
Општемеђупредметне компетенције	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Тема и кључни појмови садржај програма	

Компетенција за цело живот
но учење.

Решавање проблема.

Одговорно учење у
демократском друштву.

Сарадња.

Комуникација.

Одговоран однос према здра
вљу.

Одговоран однос према окол
ини.

Дигитална компетенција.

Рад с подацима и
информацијама.

—

наведен е неколико универзалн
их животних вредности и
људских врлина и доведе их
у везу са понашањем особе;

—

идентификује ко од себе врлин
е које поседује и
које жели да развије;

— препозна и

именује врлине које блиских о
соба и ликова у
књижевности, филму;

—

покаже саосећање са другим
људима,

препозна примере бриге за др
уге и

покаже спремност да помогн
е другоме у
складу са својим могућности
ма;

— препозна и

именује сопствену и
туђа осећања;

—

разликује асертивну комуни
кацију од агресивне и
пасивне;

— образложи значај дружења
и наведе како се

ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ

Живот.

Породица.

Здравље.

Љубав.

Образовање.

Мир.

Другарство.

Заједништво.

Опште добро.

Социјална правда или једнакост.

ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ

Праведност.

Истинољубивост.

Одговорност.

Захвалност.

Поштење.

Толеранција.

Емпатија.
Поверење.
Солидарност.
Самоприхватање.

Одмереност.

другарствонегује;

—

препозна пример негативног
понашања где је лична доброб
и тис предопште добра;

—

наведене коликотехника сам
о контроле осећања;

—

прихвати одговорност за сопс
твену понашање;

—

образложи карактеристике ко
нструктивно решавања конф
ликта;

— наведене коликот глобалних
и

локалних организација које се
баве хуманитарним радом;

— искаже поштовање и
захвалност према људима кој
ичине добра дела за опште доб
ро;

— у
дискусији покаже вештину ак
тивног слушања,
износи свој став заснован на ар
гументима, напада проблем
а не особу;

— сарађује и буде члан тима.

СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ

Просоцијално понашање.

Брига за себе и друге.

Сарадња.

Асертивна комуникација.

Препознавање сопствених и туђих осећања.

Самоконтрола.

Волонтирање.

Конструктивно решавање конфликта.

Одређивање приоритета.

Критичко мишљење.

ДОБРОЧИНСТВО

Филантропија -појам и значај.
Доброчинитељинекад и сад.
Црвеникрст.
Институтзатрансфузијукрви.
Хуманитарненевладинеорганизације.
Добротворнефондације.
Осмишљавање и
реализацијамањеакцијезадобробитнекогпојединца,
групеилизаједнице.

Слободна наставна активност *Вредности и врлине као животни компас I и II*
нуде се ученицима од петог до осмог разреда с тим да је они могу бирати само једном у
другом циклусу.
То су два програма којасуподржају иста али са делимично различитим исходима
(захтевнији су за ученике 7. и 8. разреда) и начином рада имајући у виду разлике у
узрасту ученика што се огледа у избору подстицаја, примера, техника рада и сложености

захтева. Смернице зарад наставника могуће је у Општем путству за остваривање свих СНА као и у упутствима која иду у завад програма која су детаљнија и изражавају њихову специфичност.

За остваривање програма *Вредности и врлине као животни компас I* треба имати у виду узраст некараактеристике ученика од 11 до 13 година.

То је период који се различито назива (позно детињство, пубертет, прва фаза адолесценције) али је свакако период бројних биолошких, психофизичких и социјалних промена и питања идентитета, самоприхватања, стварања слике о себи и другима.

За овај програм посебно су важне промене у домену социјалног развоја ученика које карактерише комбинација растуће независности од родитеља и растуће зависности од другова. Социјални контекст који у овом периоду добија значај ујевршњачка група.

За адолесцентавршњаци су извор сећања припадности, блискости, разумевања, тене пресушних извор информација о свету ван породице. Вршњачка група је заједница у којој се ученици нормирају и друштвени стандарди (репер за социјално поређење – другари пружају адолесценту информације о томе где се налази у односу на вршњачку групу и дали је то што ради добро или лоше). Иако се у овоме најчешће види опасност, бројна истраживања показују да вршњачке групе у овом периоду јесу ресурс и за напредовање и мотивисано усвајање позитивних социјалних вредности и развијање просоцијалног понашања.

Наставник који разуме узраст некараактеристике ученика 5. и 6.

разреда може вршњачку групу да користи као природни ресурс који доприноси остваривању циља овог програма.

Програм слободне наставне активности *Вредности и врлине као животни компас I* почива на уверењу да су вредности које негујемо унутрашњиводичилине као врста “компаса” кроз живот. Задовољство људи, њихов просперитет, физичко и ментално здравље у директној су вези са животом у атмосфери заснованој на вредностима, у позитивној, безбедној средини узајамног уважавања и бриге једних за друге.

Ученици маниједовољно саговорити о вредностима и врлинама.

Они их морају на различите начине доживљавати и упознавати, кроз опсервацију света око себе и разговор о томе, кроз разликовање позитивних и негативних примера и

кроз практиковање различитих социјалних вештина које су потребне да би се живело у складу са вредностима и врлинама.

Садржај програма дат је у оквиру тематских целина: *Животне вредности; Људске врлине; Социјалне вештине и Добročинство*. Као и

код других програма за наставника главна смерница у раду су и сходи које треба постићи а да се садржај јеоквирунутарког сетреба кретати. Неки кључни појмови садржаја као нпр.

сарадња већ се налазе у програмима више обавезних предмета, у програмима слободних наставних активности.

Назив

ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС II

Циљ

Циљ програма је оспособљавање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и

живот у атмосфери узајамногувања и
бриге једних за друге.

Разред
Годишњи фонд часова
Општемеђупредметне компетенције

Седми и осми
36 часова

Тема и
кључни појмови садржаја програма
ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ

Компетенција за целоживотно
оучење
Решавање проблема
Одговорно учешће у
демократском друштву
Сарадња
Комуникација
Одговоран однос према окол
нини
Одговоран однос према здрав
љу
Дигитална компетенција
Рад с подацима и
информацијама

Исходи
Позавршетку разреда ученик
ће бити у стању да:

– доведе у везу вредности,
врлине и
осећања са понашањем људи;
–
критички разматра систем вр
едности у друштву;
–
препозна активности којима
се промовишу људске врлине
и вредности и
изражава позитиван став пре
ма томе;
–
се одупре притиску вршњака
да се понаша супротно сопств
еном систему вредности;
–
препозна примере бригае за др
уге и позитивне о
томе изјасни;
–
покаже саосећање са другим
људима и
спремност да помогне другом
ме у
складу са својим могућности
ма;
– идентификује ко је себе

Живот.
Породица.
Здравље.
Љубав.
Образовање.
Мир.
Другарство.
Заједништво.
Опште добро.
Социјална правда или једнакост.
ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ

Праведност.
Истинољубивост.
Одговорност.
Захвалност.
Поштење.
Толеранција.
Емпатија.
Поверење.
Солидарност.

Самоприхватање.
Одмереност.

врлине које поседује и
које жели да развије;
— препозна и
именује врлине које блиских
соба и у
примерима из живота,
књижевности, филма;
— препозна и
именује сопствену и
туђа осећања;

—
користи асертивну комуника
цију;
— образложи значај дружења
и
наведи друга који једни друг
имају на располагању;

—
препозна пример негативног
понашања где се лично добро с
тавља и спречи да се то понови и
искаже своје негативне ставове
према томе;

—
користи технике самоконтро
ле осећања;

—
прихвати одговорност за сопс
твену понашања;

—
конструктивно решава конфл
икте;

— наведе неколико глобалних
и
локалних организација које се
баве хуманитарним радом и
исказује позитиван став према
волонтирању;

— искаже поштовање и
захвалност према људима кој

ичине добра дела за опште добро;
– у
дискусији покаже вештину актив-
тивног слушања,
износи свој став заснован на ар-
гументима, напада проблем
а не особу;
– сарађује и буде члан тима.

СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ

Просоцијално понашање.
Брига за себе и друге.
Сарадња.
Асертивна комуникација.
Препознавање сопствених и туђих осећања.
Самоконтрола.
Волонтирање.
Конструктивно решавање конфликта.
Одређивање приоритета.
Критичко мишљење.

ДОБРОЧИНСТВО

Филантропија - појам и значај.
Доброчинитељине сад.
Црвени крст.
Институт за трансфузију крви.
Хуманитарне невладине организације.
Добротворне фондације.
Осмишљавање и
реализација мањакција за добробит неког појединца,
групе или заједнице.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Слободна наставна активност *Вредности и врлине као животни компас I и II*
нуде се ученицима од петог до осмог разреда с тим да је они могу бирати само једном у
другом циклусу.
То су два програма која су посадржају иста али с нешто различитим исходима
(захтевнији су за ученике 7. и 8. разреда) и начином рада имајући у виду разлике у

узрасту ученика што се огледа у избору подстицаја, примера, техника рада и сложености захтева. Смернице зарад наставника могуће је и у Општем путству за остваривање свих СНА као и у упутствима која иду уз ова два програма која су детаљнија и изражавају њихове специфичности.

У остваривању програма *Вредности и врлине као животни компас II* треба имати у виду узраст и карактеристике ученика од 13 до 15 година и њихов дотадашњи искуство живота у заједници. Након бурних промена у пубертету и адолесценцији улазе у нешто мирнију фазу посебно ако се посматрају биолошке промене. Међутим, још увек је то комплексан развојни период у психосоцијалном смислу. Искорачили су из периода детињства, а нису још одрасле особе. Главни психосоцијални задатак адолесцената у том узрасту је формирање личних идентитета који омогућава особи да доживи себе као посебну и независну личност, свесну себе у континуитету. Често су осетљиви, рањиви, несигурни а неки од њих, у већој или мањој мери, бунтовни и склони супротстављању ауторитета. Зато су за њих погодне технике рада у којима ће имати прилику да дебатују, полемишу, преиспитују, критички разматрају, закључују на основу аргумената. Осим тога, расте њихов капацитет да промишљају унапред, предвиђају последице, анализирају ситуације, посматрају из различитих позиција, замишљају шта би било кад би било... што омогућава другу врсту разговора негосаученицима и приликом остваривања *Вредности и врлине као животни компас I*. Осим тога, ученици масе приближава доношење одлуке о наставку школовања што даје један другачији поглед на свет о себе и захтева перспективно мишљење.

Програм слободне наставне активности *Вредности и врлине као животни компас II* почива на уверењу да су вредности које негује могуће унутрашњиводичиLINE као врста “комаса” кроз живот. Задовољство људи, њихов просперитет, физичко и ментално здравље у директној су вези са животом у атмосфери заснованој на вредностима, у позитивној, безбедној средини зајамногувавања и бриге једних за друге. Ученици маниједовољно самоговорити о вредностима и врлинама. Они их морају на различите начине доживљавати и упознавати, кроз опсервацију света о себе и разговор о томе, кроз разликовање позитивних и негативних примера и кроз практиковање различитих социјалних вештина које су потребне да би се живело у складу са вредностима и врлинама. Садржај програма дат је у оквиру тематских целина: *Животне вредности; Људске врлине; Социјалне вештине и Добročинство*. Као и код других програма за наставника главна смерница у раду су исходи који се треба постићи а дат садржај је оквирунутарког се треба кретати. Неки кључни појмови садржаја као нпр. сарадња већ се налазе у програмима више обавезних предмета, у програмима слободних наставних активности

Планирање наставе и учења, као и праћење и вредновање напредовања ученика остварује се у складу са општим путем за остваривање слободних наставних активности.

И за крај треба имати у виду да остваривање циља овог програманијесамо у везиса оним што ће се дешавати на часовима слободне наставне активности *Вредности и врлине као животни компас II* већ и са целокупном атмосфером у школи и друштву, вредностима којима се негују, понашањима којима се награђују, врлинама којима се афирмишу.

Према

Бандуриној теорији учења по моделу, агресивност се усваја као последица посматрања агресивних модела (из блиског окружења или из медија, литературе, игрица) којима се бивају кажњавани, не носе сразмерне последице, или чак бивају награђени, мада је и изостанак било какве реакције само посебно позитивно поткрепљење неприхватљивог понашања. Агресивно понашање се устаљује кроз посматрање, имитирање и понављање из ситуације у ситуацију. Међутим, то исто важи и за асертивно понашање, емпатично понашање, волонтирање, сарадњу, толеранцију... а у школи и друштву је да бринудаченици имају одговарајуће узоре за учење по моделу.